

Leerplan rooms-katholieke godsdienst voor het secundair onderwijs in Vlaanderen,

Brussel, Licap, 2000 – **D/2000/0279/034 = D/2007/0279/066**

- Het leerplan Godsdienst is niet beschikbaar in digitale vorm. U kan dit bestellen bij de uitgeverij Licap via volgende link:

<http://www.licap.be/nl/catalogus/detail/894/leerplan-rooms-katholieke-godsdienst-voor-hetsecundair-onderwijs/all/0>

- Voor de concrete uitwerking van deze terreindoelen is het aangewezen gebruik te maken van het integrale leerplan.
- Op de Thomas-website (www.godsdienstonderwijs.be) vindt u handige instrumenten zoals vorderingsplan, leerprojectfiches, overzichtelijke leerlijn, enz...

Inhoud

1	TERREINDOELEN 1ste leerjaar A	2
2	TERREINDOELEN 1ste leerjaar B	3
3	TERREINDOELEN 2de leerjaar	5
4	TERREINDOELEN bvl	6
5	TERREINDOELEN 1ste leerjaar 2de graad aso	8
6	TERREINDOELEN 1ste leerjaar 2 de graad bso.....	9
7	TERREINDOELEN 1ste leerjaar 2de graad tso/kso	10
8	TERREINDOELEN 2de leerjaar 2de graad aso	11
9	TERREINDOELEN 2de leerjaar 2de graad bso.....	13
10	TERREINDOELEN 2de leerjaar 2de graad tso/kso	14
11	TERREINDOELEN 1ste leerjaar 3de graad aso.....	16
12	TERREINDOELEN 1ste leerjaar 3de graad bso.....	17
13	TERREINDOELEN 1ste leerjaar 3de graad tso/kso.....	18
14	TERREINDOELEN 2de leerjaar 3de graad aso.....	20
15	TERREINDOELEN 2de leerjaar 3de graad bso.....	21
16	TERREINDOELEN 2de leerjaar 3de graad tso/kso.....	22
17	TERREINDOELEN 3de leerjaar 3de graad bso en vierde graad.....	23
18	ADDENDUM aan het leerplan voor hbo5 VERPLEEGKUNDE	

1 TERREINDOELEN 1ste leerjaar A

Terrein: Tijd

- 1 De kijk op het levensverloop van een mens vanuit enkele levensbeschouwingen uit de eigen omgeving omschrijven en illustreren.
- 2 De articulatie van de tijd door de christenen en anderen illustreren en duiden.
- 3 Het belang bespreken van de voorgegeven tijdsstructuur (dag, nacht, week, maand, jaar, de seizoenen...).
- 4 Enkele 'eigentijdse' feesten en/of rituelen bevragen op hun levensbeschouwelijk karakter.
- 5 Het 'in handen nemen' en 'uit handen geven' van de eigen tijdsbeleving verwoorden.
- 6 De eigen leeftijd in het bijzonder op het vlak van 'geloven' typeren.

Terrein: Verhalen

- 1 Het eigen leven omschrijven als een uniek levensverhaal.
- 2 Het appellerende in enkele -ook bijbelse- verhalen aangeven.
- 3 De grote levensbeschouwingen profileren aan de hand van verhalen.
- 4 De impact van het christelijk verhaal / levensbeschouwingen in het eigen verhaal aangeven.
- 5 In vele concrete verhalen, christelijke e.a., de rode draad, dynamiek of sleutel aanduiden.
- 6 Het verhaal 'Jezus' opbouwen en vertellen.

Terrein: Groepen / gemeenschappen

- 1 Verwoorden en beluisteren wat het betekent bij een groep te behoren.
- 2 Verduidelijken welke betekenis een groep kan hebben voor andere groepen en de samenleving.
- 3 Het verband aangeven tussen levensbeschouwing en groepsvorming.
- 4 Het 'eigene' van een christelijke gemeenschap opsporen en verwoorden.
- 5 Bespreken wat het betekent voor een christen in de actuele samenleving tot een minderheid te behoren.
- 6 Aangeven hoe de rondtrekkende Jezus voor en met zijn leerlingen bron van leven wordt.

2 TERREINDOELEN 1ste leerjaar B

Terrein: Tijd

- 1 In het eigen leven belangrijke momenten kunnen aangeven.
- 2 In het eigen dag-, week- en jaarritme levensbeschouwelijke momenten aanduiden en bespreken.
- 3 In de eigen tijdsvulling een kijk op leven opsporen.
- 4 Feesten situeren in een levensbeschouwelijke kalender.
- 5 Vanuit een eigen levensbeschouwelijke kijk op tijd als gave en opgave nieuwe mogelijke tijdsbestedingen bespreken.
- 6 In evangelieverhalen opsporen waaraan Jezus veel tijd geeft.
- 7 Zich uitdrukken in een dagboek.

Terrein: Samen leven

- 1 Het eigen toebehoren tot groepen aangeven en bespreken.
- 2 In concrete situaties aangeven wat mensen en henzelf bindt in een groep.
- 3 Negatieve en positieve ervaringen die ze zelf hebben met in groepen durven uiten.
- 4 Godsdienstige en niet-godsdienstige levensbeschouwelijke groepen in de eigen omgeving aanwijzen.
- 5 'Familiekenmerken' van een geloofsgemeenschap verkennen.
- 6 Een conflict in verband met de spanning tussen ik en wij benaderen vanuit een evangelische kijk op leven.
- 7 Een verhaal uit de schrift navertellen waarbij God, Jezus mensen bijeen roept.

Terrein: Sleutelfiguren in verhalen

- 1 Kennis maken met verhalen met een boodschap en met de sleutelfiguren in deze verhalen.
- 2 Deze sleutelfiguren volgen (zich inleven) in hun beweging en/of bewogen worden van donker naar licht, van angst naar vertrouwen.
- 3 In concrete levensverhalen aangeven hoe God mensen helpt in de beweging van donker naar licht, van angst naar vertrouwen.
- 4 Het belang van een verhaal voor mensen (en hun levensbeschouwing) aangeven.
- 5 Het belang van de bijbel voor een christen aangeven als een bron van levenswijsheid.

- 6 De bijbel in twee delen met elk een typische inhoud onderscheiden en omschrijven.
- 7 Jezus concreet illustreren als een verteller.
- 8 Een oudtestamentisch en een nieuwtestamentisch verhaal navertellen en bespreken.

3 TERREINDOELLEN 2de leerjaar

Terrein: Pijn

1. Het omgaan met pijn als een belangrijke levensopdracht herkennen en uitleggen.
2. Aangeven hoe zich inzetten voor anderen, pijn kan meebrengen.
3. In concrete situaties zichzelf al aanleiding of oorzaak voor pijn durven bevragen.
4. In het omgaan met het lijden een kijk op leven en God aanduiden.
5. In verschillende godsdiensten elementen van uitzicht en hoop aangeven en met voorbeelden illustreren.
6. Jezus' houding tegenover het menselijk lijden typeren en bespreken.

Terrein: Aarde en Lichaam

- 1 In verschillende levensbeschouwingen en godsdiensten de opvatting omtrent de relatie mens/aarde in kaart brengen en bespreken.
- 2 Het omgaan met de natuur verduidelijken vanuit een christelijke kijk op leven en God.
- 3 In concrete voorbeelden het taal- en tekenkarakter van lichamelijkeheid aanduiden.
- 4 Lichamelijkeheid als element van gesitueerd-zijn omschrijven.
- 5 Het omgaan met het lichaam verduidelijken vanuit een christelijke kijk op leven en God.

Terrein: Innerlijkheid

- 1 Aangeven hoe mensen leven van Innerlijkheid en hoe ze bronnen van leven zoeken.
- 2 Luisteren en openstaan voor wat mensen beroert.
- 3 Sporen naar transcendentie bij zichzelf en bij anderen onderkennen en duiden.
- 4 Persoonlijk en gezamenlijk verschillende vormen van innerlijkheid oefenen.
- 5 In bijbelverhalen de samenhang verduidelijken tussen geloofservaring en symbolische taal.
- 6 Bezinning en gebed omschrijven als vormen van expliciete innerlijkheidsverdieping.
- 7 Aan de hand van voorbeelden Jezus typeren als man van gebed en innerlijkheid.
- 8 De eigenheid en actuele waarde van een oudtestamentische psalm omschrijven en illustreren.

4 TERREINDOELEN bvl

Terrein: Iemand zijn, iemand worden

- 1 Verschillende gevoelens bij gebeurtenissen uit het eigen leven durven uitdrukken en bespreken.
- 2 Het omgaan van anderen met mijn gevoelens verwoorden en bespreken.
- 3 Verhalen beluisteren van mensen die zoeken naar wie ze echt zijn en wat hen te doen staat.
- 4 Aangeven welke eigenschappen men bij een ander (Jezus, een christen en anderen) bewondert en bespreken in het kader van het eigen levensproject.
- 5 Verlangens in het eigen leven opsporen en uitdrukken.
- 6 Beluisteren hoe mensen in verbondenheid met God en Jezus (o.a. in het bidden, het bijbellezen) zichzelf vinden, overstijgen en uitdrukken.
- 7 Jezus beschrijven als een man van gebed en 'binnenkant'.
- 8 'Geloven' omschrijven als een element van identiteitsvorming.
- 9 Rituelen, tekens en symbolen bespreken als uitdrukking en versterking van wat aan de binnenkant leeft.
- 10 'Iemand zijn of worden' beschrijven als een zich zelf situeren als medemens zijn, als broer/zuster zijn van, als kind zijn van God.

Terrein: Natuur / lichamelijkheid

- 1 Aangeven hoe levensbeschouwingen en leefstijlen concreet invloed hebben op mijn omgaan met de natuur.
- 2 In de natuur een ritme opsporen en verwoorden.
- 3 In teksten de natuur als vindplaats voor God kunnen aanwijzen.
- 4 De natuur en het lichaam als metafoor voor leven bespreken.
- 5 De natuur als 'Sitz im Leben' van Jezus' optreden opsporen in een evangelie.
- 6 Verschillende vormen van lichaamstaal in ontmoetingen benoemen, bespreken of situeren.
- 7 Een natuurlijk ritme voor de eigen lichamelijkheid bespreken.
- 8 Voorbeelden van bezielde lichamelijkheid aangeven.
- 9 Het omgaan met lichaamsverandering in de communicatie open en kritisch benaderen.
- 10 In kunstwerken verschillende houdingen tegenover de natuur en lichamelijkheid herkennen en verwoorden.

Terrein: Leven met grenzen

- 1 Uitdrukken op welke wijzen mensen pijn ervaren.
- 2 Aantonen hoe mensen/christenen omgaan met pijn in het leven.
- 3 Vluchten en verwerken als mogelijke houdingen tegenover lijden verkennen.
- 4 Meevoelen met de pijn van anderen.
- 5 Jezus' omgaan met lijdenden beluisteren.
- 6 Jezus' omgaan met eigen lijden beluisteren.

5 TERREINDOELEN 1ste leerjaar 2de graad aso

Terrein: Jezelf worden

- 1 Open versus gesloten vormen van 'jezelf worden' bespreken.
- 2 Ontdekken welke dimensies bepalend zijn voor de identiteitsvorming.
- 3 In de eigen identiteit een participeren aan groep(en) en gemeenschap(pen) ontdekken.
- 4 Evangelische sleutels als inspiratie voor het jezelf worden bespreken.
- 5 Verhalen bespreken van mensen die in Jezus' spoor vrij worden vanuit de ervaring van Gods liefde.
- 6 Bij zichzelf en anderen ontdekken in hoeverre het levensbeschouwelijke bij de identiteitsvorming een rol kan spelen.

Terrein: Bronnen van leven

- 1 Opsporen en bespreken waar mensen vandaag zoal leven, visie en kracht uit putten.
- 2 Omschrijven en bespreken welke vormen van religiositeit en godsdienstbeleving jongeren aanspreken.
- 3 Opsporen en bespreken waar 'evangelie' van te leven geeft: waar Jezus van leeft - waar een volgeling van Jezus van leeft.
- 4 Aangeven hoe bijbel en traditie inspirerend werken voor de ontplooiing van gelovigen en geloofsgemeenschappen.
- 5 Onderzoeken in hoeverre godsbeelden levengenevend of vernietigend kunnen zijn.
- 6 Openheid vertonen voor het gebruik van symbolen, rituelen en tweede taal.
- 7 Bespreken hoe andere godsdiensten omgaan met hun bronnen van leven.

6 TERREINDOELEN 1ste leerjaar 2 de graad bso

Terrein: Waar sta je nu in je leven?

- 1 Belangrijke groeifasen uit het eigen levensverhaal onderscheiden en omschrijven.
- 2 Werken aan jezelf omschrijven als blijvende opdracht.
- 3 Via bijbelfiguren en actuele figuren het spanningsveld verwoorden tussen imago en roeping.
- 4 Het belang van geloven binnen de zelfwording ontdekken.
- 5 De werking van God in de levensgeschiedenis van mensen aangeven.

Terrein: Wat geeft je leven?

- 1 Verhalen beluisteren en bespreken van mensen die 'van God' leven.
- 2 Het 'bemind worden' als bron van leven uitdiepen.
- 3 Zien en aangeven hoe de inzet voor een ander in vele levensverhalen een bron van leven is.
- 4 De levenskracht van de Bron waarvan Jezus leefde onder woorden brengen.
- 5 Het verband kunnen leggen tussen levensverhalen van christenen en Jezus' levensstijl.
- 6 Aangeven hoe bidden voor mensen een bron van leven is.
- 7 Iets van de eigen -levensbeschouwelijke- zoektocht verwoorden tegenover anderen.

7 TERREINDOELEN 1ste leerjaar 2de graad tso/kso

Terrein: Identiteit

- 1 De eigen levensstijl op verschillende levensdomeinen verwoorden om te ontdekken welke identiteit erachter schuilgaat.
- 2 Identiteit ontdekken als een groeiproces.
- 3 Aangeven hoe gelovigen de liefde van God als bepalende factor in hun identiteit ervaren.
- 4 Aan de hand van concrete verhalen het christelijk spreken over identiteit verduidelijken in de spanning gave en opgave.
- 5 In typologieën van persoonlijkheden een mensbeeld opsporen en kritisch bespreken.

Terrein: Bronnen van leven

- 1 Aangeven en illustreren hoe een groep, groot of klein, bron van leven of rem op leven kan zijn voor een persoon.
- 2 Aangeven en illustreren hoe een gelovige gemeenschap bron van leven kan zijn voor een persoon.
- 3 Aangeven hoe mensen in de bijbel bronnen van leven vinden.
- 4 Vanuit een evangelie Jezus' bronnen van leven opzoeken en verwoorden.
- 5 Dragende levenservaringen aangeven en verwoorden.
- 6 Criteria opsporen om 'zalige', 'giftige' en 'valse' bronnen te onderscheiden.

8 TERREINDOELEN 2de leerjaar 2de graad aso

Terrein: Kiezen

- 1 Aantonen dat het leven ons onophoudelijk voor keuzes stelt en vragen oproept die bepalend zijn voor identiteitsvorming.
- 2 (Keuze-)vrijheid als gave en opgave uitdiepen.
- 3 Aantonen hoe de ander het eigen keuzeproces kan beïnvloeden.
- 4 Aangeven aan welke evangelische sleutels christenen bij het maken van keuzes, vormgeven.
- 5 Aangeven hoe christenen en anderen identiteitsvorming als een 'roeping' en een genade 'verhalen'.
- 6 Mogelijke houdingen t.o.v. de keuzeopdracht aangeven.
- 7 Beoordelen wanneer een keuze authentiek en mensbevorderend kan genoemd worden.

Terrein: Een cultuur van ontmoeten

- 1 Bespreken wat een ontmoeting is.
- 2 Jezus' ontmoetingen met mensen bespreken.
- 3 Geloven als een ontmoetingsgebeuren omschrijven.
- 4 Wat bijdraagt tot een cultuur van ontmoeten aangeven.
- 5 De plaats van seksualiteit en lichamelijkeheid in een cultuur van de liefde en ontmoeting aangeven.
- 6 De ontmoetingscultuur in de jeugdculturen bespreken.
- 7 In concrete ontmoetingsverhalen verschillende vormen van transcendentie-ervaring opsporen.

Terrein: Omgaan met verschil

- 1 Bespreken welke vragen mensen zich stellen bij de ervaring van verschil.
- 2 De houding t.o.v. het anders zijn van zichzelf en van anderen ontdekken en kritisch analyseren.
- 3 De omgang van Jezus en de christenen met anders-zijn opsporen en in verband brengen met het godsbeeld.
- 4 Verschillende modellen van conflicthantering bij zichzelf en bij anderen aangeven / evalueren.
- 5 Het omgaan met verschil als uitdaging voor het opbouwen van een levensbeschouwelijke identiteit bespreken.

- 6 De christelijke voorkeur voor de arme, de vijand en de vreemdeling bespreken als inspiratie en uitdaging.

9 TERREINDOELEN 2de leerjaar 2de graad bso

Terrein: Wat valt er te kiezen in het leven?

- 1 Ontdekken en onderscheiden welke kleine en grote vragen het leven mij stelt.
- 2 Vaststellen hoe mensen omgaan met levensvragen: vluchten of durven onder ogen zien.
- 3 De eigen 'lifestyle' bespreken in de spanning kiezen en bepaald worden.
- 4 Illustreren hoe bewust 'kiezen' leidt tot een sterkere persoonlijkheid.
- 5 In bijbelse verhalen en andere aantonen dat 'zich gekozen weten' tot persoonlijke keuzes kan leiden.
- 6 Liefhebben en vriendschap als een steeds weer 'kiezen voor' bespreken.
- 7 Onderzoeken waarom mensen kiezen voor christendom.
- 8 Bevragen en bespreken hoe mensen elkaar dichterbij of verderaf van de eigen roeping kunnen brengen.

Terrein: Waarvoor leef je?

- 1 De waarden rond volgende polen verzamelen: ik en mijn persoon - anderen - het andere (omgeving, wereld) – God.
- 2 Bespreken wat Jezus belangrijk vindt in deze relaties.
- 3 Enkele evangelische levenssleutels omschrijven en bespreken.
- 4 Levenskeuzes (ook de eigen jeugdcultuur) kritisch evalueren vanuit bijbelse inspiratie (o.a. verzoening, inzet, trouw).
- 5 Omschrijven dat een christelijke inspiratie leidt tot een heel eigen waardepatroon in vergelijking met het eigen waardepatroon van andere levensbeschouwingen.

Terrein: Hoe leef je met verschillen?

- 1 Illustreren hoe geloven, innerlijke honger en rijkdom, belangen, bekommernissen, interesses... personen bijeenbrengen of verdelen in hun verscheidenheid.
- 2 Bespreken hoe verscheidenheid een verrijking (gave) en/of een moeilijkheid (opgave) kan zijn voor het eigen geloven.
- 3 Ontdekken hoe het handelen vanuit de eigen persoonlijkheid gepaard gaat met vreugde en verdriet, verbondenheid en verdeeldheid.
- 4 Met voorbeelden omschrijven dat eigenheid en vrijmoedigheid samengaan.
- 5 Christelijke inspiratie aangeven in het omgaan met eigenheid en verschil jongen/meisje en belevingen van seksualiteit.

10 TERREINDOELEN 2de leerjaar 2de graad tso/kso

Terrein: Kiezen

- 1 In de eigen levensstijl keuzes herkennen en aangeven.
- 2 De eigen (levens)keuzes situeren in het eigen leefklimaat, in de hedendaagse context van veelheid.
- 3 In verhalen mogelijke grondhoudingen die mensbevorderende keuzes mogelijk maken: op het spoor komen – expliciteren.
- 4 Aantonen dat doorheen vele keuzes een levenskeuze groeit.
- 5 De eigen (levens)keuzes bevragen vanuit de christelijke sleutels om te leven.
- 6 Aantonen dat kiezen een voortdurend zoeken naar evenwicht tussen vrijheid en gebondenheid inhoudt.
- 7 Via verhalen verduidelijken en bespreken hoe mensen het gekozen worden als een persoonlijke keuze opnemen.

Terrein: Omgaan met verschil

- 1 Openstaan voor andere dan de eigen (levens)keuzes.
- 2 Aangeven hoe omgaan met een conflict een kans of een grens wordt in de eigen groei en de opbouw van relaties.
- 3 Vaardigheden in het omgaan met verschil oefenen en bespreken.
- 4 Houdingen ontwikkelen in het constructief omgaan met verschil.
- 5 In concrete levensverhalen aangeven hoe het anderszijn van de andere, het mysterie van (zijn/haar) bestaan raakt.
- 6 Jezus' omgaan met anderszijn duiden en actualiseren.
- 7 Aangeven hoe gelovigen God als de gans Andere benaderen.
- 8 Het christelijk verzet tegen onrecht en de keuze voor gelijkwaardigheid illustreren / herkennen in de actualiteit.

Terrein: Op weg

- 1 De uitdagingen voor de eigen leeftijd opsporen en situeren te midden verleden en toekomst.
- 2 Christenen als 'mensen van de weg' typeren.
- 3 Utopieën, futurologieën en eschatologieën in de eigen samenlevingen opsporen.
- 4 Aangeven en illustreren hoe falen, gebrokenheid en kwetsuren kunnen verwerkt worden.

- 5 Het belang omschrijven van plaatsen en momenten voor rust, inspiratie, ontmoeting...
- 6 Aangeven en bespreken van levenshoudingen voor mensen onderweg en hun reisgenoten.

11 TERREINDOELEN 1ste leerjaar 3de graad aso

Terrein: Omgaan met grenzen

- 1 De vraagstelling bespreken die groeit in en uit grenservaring.
- 2 Opsporen in de evangeliën hoe en van waaruit Jezus omgaat met mensen die lijden.
- 3 Jezus' staan in zijn grenservaring bespreken.
- 4 Aangeven hoe christenen omgaan met lijden en kwaad.
- 5 Weergeven wat christenen verstaan onder 'hoop' en 'opstanding'.
- 6 Aangeven hoe God en Jezus omgaan met zondaars, zonde en kwaad.
- 7 Omschrijven hoe opkomen voor waarheid eigen vormen van lijden kan meebrengen.

Terrein: Bemind worden en liefhebben

- 1 De eigen beeldvorming omtrent relaties expliciteren en bevragen.
- 2 De kwaliteit van het leven aanduiden en illustreren.
- 3 Het christelijk spreken over het zich door God bemind weten op het spoor komen en omschrijven.
- 4 Vanuit de bijbel het elkaar beminnen -met een voorkeurlijke voor de arme- als een roeping verduidelijken.
- 5 Het omgaan met kwetsuren en gebrokenheid in een liefdesrelatie bespreken .
- 6 Verschillende gestalten van liefde bespreken als roeping en gave (als Godsgave = genade).
- 7 De gangbare opvattingen over relaties kritisch confronteren met evangelische grondhoudingen .

Terrein: Levensbeschouwing en ethiek

- 1 Aantonen dat een levensbeschouwing het ethisch denken en handelen beïnvloedt.
- 2 De bronnen van Jezus' ethisch denken en handelen opsporen.
- 3 De oriënterende en evaluerende functie van het geweten verwoorden.
- 4 In ethische kwesties benaderingen opsporen vanuit de bijbelse en kerkelijke traditie.
- 5 Met concrete voorbeelden aantonen dat een christelijke houding van personen of groepen een originele en krachtvolle invloed kan uitoefenen op maatschappelijk denken en handelen.
- 6 Verschillende uitdrukkingvormen van berouw en verwerking onderkennen.

12 TERREINDOELEN 1ste leerjaar 3de graad bso

Terrein: Wat is menswaardig samenleven?

- 1 Basiswaarden om menswaardig te kunnen samenleven aangeven en levensbeschouwelijk situeren.
- 2 Verschillende waardepatronen bevragen op hun mensbevorderend of mensverdrakkend karakter.
- 3 In evangeliieverhalen opsporen hoe Jezus omgaat met mensonwaardige situaties.
- 4 De wisselwerking tussen normen en waarden illustreren.
- 5 Het ethisch gesprek op samenlevingsniveau aanwijzen en kritisch bevragen.

Terrein: Wat is samenleven in liefde?

- 1 Beschrijven dat mensen in hun groei liefde verschillend beleven.
- 2 Uitzoeken hoe een relatie levengedend kan zijn en blijven.
- 3 De samenhang tussen belofte van trouw aan elkaar en de band met een (geloofs-)gemeenschap bespreken.
- 4 Duiden waarom christenen de liefdesband omschrijven als een geschenk van God.
- 6 Kiezen voor een celibatair engagement als vruchtbaar kunnen omschrijven.
- 5 Kritisch benaderen van de omgangsvormen in de jeugdcultuur.
- 7 De eerste kerkgemeenschap als inspiratiebron van vele liefdesgemeenschappen omschrijven.

Terrein: Wat ervaar ik aan grenzen in het samenleven?

- 1 Onderscheiden hoe men in de maatschappij omgaat met grenservaringen.
- 2 Het omgaan van christenen met lijden en dood typeren.
- 3 De kracht van verrijzenisgeloof en hoop bij christenen illustreren.
- 4 Het gelovig worstelen met heil en onheil omschrijven vanuit de bijbel.
- 5 Het christelijk belijden van Jezus als de verlosser uitleggen.
- 6 Het denken omtrent goed en kwaad, zonde in onze samenleving bespreken.

13 TERREINDOELEN 1ste leerjaar 3de graad tso/kso

Terrein: Goed mens zijn

- 1 De begrippen deugd en ethiek omschrijven en onderscheiden.
- 2 De eigen grondhoudingen bevragen op deugdzaamheid, menswaardigheid en mensvervullende kwaliteit.
- 3 In een concrete probleemsituatie de ethische vraag herkennen en verwoorden.
- 4 De band aangeven tussen het 'zo leven, denken en handelen' van mensen en hun geloven.
- 5 Via levensverhalen het ontwaken en de bron van het ethisch denken aangeven.
- 6 Vanuit de bergrede en de decaloog consequenties van het christelijk geloven verwoorden voor het handelen in concrete situaties.
- 7 Publieke standpunten t.a.v. kwaad en schuld confronteren met een evangelische benadering van 'deze mens in deze situatie'.
- 8 Kerkelijke en maatschappelijke normen bevragen en bespreken op hun gegrond zijn en gerichtheid op waardigheid.

Terrein: Samenlevingsopbouw tussen inspiratie en appèl

- 1 Verschillende domeinen in het maatschappelijk leven bekijken en bevragen vanuit de vraag naar invloed en aanspraak op mijn persoon.
- 2 Gemeenschappen van nu confronteren met een bijbelse kijk op samen leven.
- 3 Voorwaarden voor de vitaliteit van een gemeenschap aangeven.
- 4 De wisselwerking tussen het omgaan met de natuur en een mens-, wereld- en godsbeeld ontdekken en bespreken.
- 5 De verschillende visies op arbeid in onze samenleving aangeven en toetsen aan documenten uit de christelijke traditie.
- 6 De band leggen tussen een sociaal rechtvaardig zijn en een evangelische spiritualiteit.

Terrein: Lijden en hoop

- 1 Aangeven wat het lijden aan vragen doet stellen.
- 2 Jezus' aandacht voor de lijdende mens illustreren met bijbelfragmenten en terugvinden in de levenshouding en engagementen van hedendaagse christenen.
- 3 In levensverhalen ontdekken hoe menselijke eindigheid en beperktheid een uitnodiging kan inhouden om nieuwe levenskeuzes te maken.
- 4 Hedendaagse 'Goede-Vrijdag'-ervaringen opsporen en toetsen aan het passieverhaal.

- 5 De benadering van grensvragen in lijden en mislukken vanuit verschillende levensbeschouwingen formuleren.
- 6 Sterven en rouwen bespreekbaar maken als een wezenlijk deel van elk leven.
- 7 Aangeven waarom christenen mensen van hoop willen zijn.
- 8 Geloofstaal bij lijden en hoop op verrijzenis herkennen en situeren.

14 TERREINDOELEN 2de leerjaar 3de graad aso

Terrein: Communicatie van zin(vragen)

- 1 Het belang van communicatie over zin(vragen) omschrijven.
- 2 De ruimte en het ontbreken van ruimte voor communicatie rond levensvragen en zin in het eigen leven en de samenleving bespreken.
- 3 De problematiek van levensbeschouwing en zinstichting verduidelijken vanuit historisch perspectief.
- 4 Bespreken hoe mens-, wereld- en godsbeelden bevrijdend of verlamvend kunnen werken.
- 5 Het belang en plaatsen van interreligieuze communicatie aangeven.
- 6 De band tussen communicatie, zinvinding en gemeenschapservaring.

Terrein: Leven als christen

- 1 Door bespreking op het spoor komen van de eigenheid van verschillende levensstijlen.
- 2 Het karakteristieke van een christelijk leven verwoorden vanuit het Marcusevangelie.
- 3 Bespreken van waaruit mensen grijpend of gevend in het leven kunnen staan.
- 4 Door bespreking op het spoor komen hoe een christen het dagelijkse bestaan ervaart als gave en opgave.
- 5 De praktische consequenties voor christenen van het 'beeld van God zijn' op het vlak van sociale rechtvaardigheid, wereldgeweten en omgang met de (rijkdommen van de) aarde opsporen.
- 6 Expliciteren welke betekenis christelijke gemeenschappen hebben voor christenen en voor de wereld.
- 7 Omschrijven wat 'het beeld van God zijn' inhoudt aan visie op de plaats en de verantwoordelijkheid van de gelovige mens.

15 TERREINDOELEN 2de leerjaar 3de graad bso

Terrein: Waar sta ik in het samenleven?

- 1 Omschrijven in welke mate (eigen) arbeid een opnemen is van verantwoordelijkheid tegenover God, de anderen, de samenleving, de natuur en zichzelf.
- 2 Illustreren hoe arbeid en werkloosheid het leven van mensen en gezinnen bepaalt.
- 3 Het maatschappelijk spreken over arbeid beluisteren en kritisch bevragen vanuit een bijbelse en christelijke kijk.
- 4 Figuren uit de kerkgeschiedenis en de aanwezigheid van christenen in de wereld van de arbeid situeren en bevragen op hun inspiratie voor onze tijd.

Terrein: Wat boeit mij in het samenleven?

- 1 Verschillende concrete vormen van zinzoeken aanwijzen en kritisch beoordelen.
- 2 Aangeven hoe gelovigen de geschiedenis en hun leven als de plaats van Gods aanwezigheid en openbaring ervaren.
- 3 Doorheen het Marcusevangelie of de bergrede (Mt 5-7) een rijke kern van zingeving aangeven.
- 4 Accenten van hedendaagse geloofsbeleving aangeven.
- 5 De wisselwerking tussen levensbeschouwing en levensstijl concreet illustreren.

16 TERREINDOELEN 2de leerjaar 3de graad tso/kso

Terrein: Grondervaringen en geloof

- 1 In levensgetuigenissen alleen-zijn en verbondenheid als grondervaringen aanduiden en bespreken.
- 2 In levensgetuigenissen de bestaanservaring als (nood)lot, geschiedenis, heilsgeschiedenis aanduiden en bespreken.
- 3 In levensgetuigenissen de diepte-ervaring van Aanwezigheid of Afwezigheid aanduiden en bespreken.
- 4 Concrete uitdrukkingen van christelijk geloven bespreken als een inspirerend omgaan met grondvragen van mens en cultuur.
- 5 Het openstaan voor de eigen grondervaringen bespreken.

Terrein: Liefde en vriendschap

- 1 De waarde van 'vriendschap' aangeven, omschrijven en bespreken.
- 2 Het belang van communicatie in relaties aangeven.
- 3 Grondhoudingen voor een duurzame liefde opsporen, expliciteren en confronteren met bijbelse leefsleutels.
- 4 De betekenis van het huwelijk en andere levensstaten aanduiden en bespreken als 'belofte'.

17 TERREINDOELEN 3de leerjaar 3de graad bso en vierde graad

Terrein: Beginnend professioneel engagement

Spoor 1: De wisselwerking tussen persoonlijke zingeving en concrete arbeid: omgaan en integreren van spanningsvelden

- B1-1 Aangeven welke zin mensen vandaag - ook levensbeschouwelijk- geven aan arbeid.
- B1-2 Verschillende vormen en zingevingen van arbeid onderscheiden op hun mensbevorderende en mensverdrukkend karakter.
- B1-3 Spanningsvelden in verband met integratie van arbeid in het persoonlijk- en gezinsleven kritisch bespreken.
- B1-4 De persoonlijke zingeving aan arbeid confronteren met de christelijke levensstijlen.
- B1-5 Vormgeven aan een eigen standpunt i.v.m. de eigen beroepskeuze en de eigen zingeving van arbeid.

Spoor 2: Conflicten en ethische keuzen in werksituaties

- B2-1 In arbeidssituaties (in het bedrijfsleven, de zakenwereld en het beroepsveld) de ethische problematiek opsporen en omschrijven.
- B2-2 In geformuleerde oplossingen op ethische vraagstukken in de arbeidswereld, levensbeschouwelijke motieven opsporen en situeren.
- B2-3 De geformuleerde oplossingen op ethische vraagstukken in de arbeidswereld onderscheiden op hun mensbevorderend of mensverdrukkend karakter.
- B2-4 De christelijke partijdigheid voor de zwaksten funderen.
- B2-5 Vormgeven aan een eigen standpunt t.o.v. ethische vraagstukken uit de arbeidswereld, het zakenleven of de bedrijfswereld.

Terrein: Groeiend persoonlijk engagement

Spoor 1: De persoonlijke weerbaarheid

- P1-1 De beweegredenen voor persoonlijk leven, de eigen oorspronkelijkheid (uniciteit: talenten, genade, roeping) opsporen.
- P1-2 Via concrete verhalen het belang van het omgaan met lukken en mislukken in persoonswording illustreren en verduidelijken.
- P1-3 De persoonlijke weerbaarheid op het vlak van de eigen gelovige / levensbeschouwelijke identiteit bij zichzelf en anderen, uitdrukken en bespreken.
- P1-4 De eigen levensstijl en levensvisie confronteren met Jezus' 'helende' omgang met mensen.

P1-5 Opsporen en verwoorden waar christenen hun persoonlijke gelovige weerbaarheid vandaan halen.

Spoor 2: Beginnend engagement (inzet)

P2-1 De eigen engagementen tegenover mens en samenleving motiveren en bevragen vanuit hun mensbevorderend of mensbedrukkend karakter.

P2-2 Experimenteergedrag bevragen en evalueren op zijn rol in de groei naar persoonlijk leven.

P2-3 Verwoorden hoe een christelijke levensstijl bepaalde engagementen inhoudt.

P2-4 Engagement als antwoord op een roeping en/of genade bevragen en bespreken.

P2-5 Bereid zijn te zoeken naar trouw en evenwicht in genomen engagementen.

Terrein: Beginnend maatschappelijk engagement

Spoor 1: Het persoonlijk uitgedaagd worden door de maatschappij: wat vraagt de maatschappij van mensen, van mij?

M1-1 Uitdrukken tot welke engagementen de samenleving (jonge) mensen appelleert.

M1-2 Speuren naar en verwoorden welke beweegredenen (christen) mensen aanzetten tot verschillende vormen van maatschappelijk en kerkelijk engagement.

M1-3 Kritisch bevragen van verschillende vormen van engagementen naar hun mensbevorderend en mensverdrukkend karakter.

M1-4 Enkele engagementen in de kerk of andere levensbeschouwelijke gemeenschap duiden naar hun maatschappelijke relevantie.

M1-5 Een persoonlijk standpunt innemen t.o.v. concrete vragen naar engagement.

Spoor 2: De impact van maatschappelijke groepen en organisaties: welke invloed hebben ze op mensen, op mij?

M2-1 Enkele maatschappelijke systemen die ons bepalen bevragen op hun mensbevorderende of mensverdrukkende impact in het bijzonder voor de kansarmen.

M2-2 Kritisch bespreken van de impact van ontmoetingsplaatsen voor jongeren.

M2-3 Opsporen en evalueren van een mens- en wereldbeeld in een aantal beginselverklaringen van groeperingen of organisaties.

M2-4 Verwoorden van de bestaansgrond van christelijke groeperingen en organisaties.

Terrein: Beginnend levensbeschouwelijk engagement

Spoor 1: Je leven, een verhaal in de tijd

- L1-1 Aangeven hoe personen en gemeenschappen aan verhalen hun identiteit ontdekken.
- L1-2 De impact van de multiculturele en multireligieuze samenleving op het eigen levensverhaal bespreken.
- L1-3 Verhalen onderscheiden naar hun onderdrukkende of bevrijdende impact voor mensen.
- L1-4 Bijbelverhalen als neerslag van Gods- en levenservaringen van mensen ontsluiten.
- L1-5 Aangeven hoe verhalen sporen naar God of transcendentie inhouden.
- L1-6 De eigen kijk op leven verhalenderwijs aanbrengen.

Spoor 2: Je leven, een verhaal in de tijd

- L2-1 Aantonen hoe verhalen mensen en gemeenschappen verbinden met het verleden, zin geven in het heden en richting voor de toekomst.
- L2-2 Het belang van rituelen voor gemeenschappen opsporen en verduidelijken.
- L2-3 Aanduiden hoe levensbeschouwingen en godsdiensten verschillend de tijd indelen en met tijd omgaan.
- L2-4 Enkele bijbelse metaforen rond tijd en ruimte ontsluiten.
- L2-5 Verschillende vormen van tijdsbesef aangeven en verduidelijken.
- L2-6 Het persoonlijk levensbeschouwelijk engagement concretiseren in tijdsbesef en tijdsbesteding.